

Så känner du igen lycksökarna i valet

Expressen den 11 augusti 2010

Har du svårt att välja vilket parti du ska rösta på i höst? Mitt tips: Välj inte ett parti, välj en person! Med alliansen och det röd-gröna samarbetet är skillnaderna mellan partierna inom blocken mindre än någonsin. Men skillnaderna mellan olika riksdagsledamöter är stora! Den väljare som bestämmer sig för att hitta en duktig och vettig person att rösta på, får det betydligt enklare än den som letar efter ett parti att identifiera sig med.

Flera faktorer avgör om en riksdagskandidat är värd att rösta på. Men först, några typer att undvika: Kändisledamöter och mångsysslare: Kloka politiker har en karriär utanför politiken att falla tillbaka på. Mindre klokt är att ha andra tidskrävande jobb parallellt med riksuppdraget. Risken att hamna på dubbla stolar är uppenbar och det blir svårt att få tiden att räcka till. Kändisadvokaterna Thomas Bodström, S, och Peter Althin, KD, är avskräckande exempel.

Lydiga ja-sägare: Ledamöter som alltid röstar efter partilinjen är en dröm för partisekreterare som vill slippa jobbiga konflikter. Men på lång sikt är det förödande för både partiet i fråga och för Sverige ha lydiga ja-sägare i maktens korridorer. Exempel: För många för att nämna.

Ledamöter som går ärenden åt olika särintressen: Vissa missförstår sin roll som riksdagsledamot rejält. Idealet är att tänka själv och arbeta för hela samhällets bästa. Men många ledamöter låter sig påverkas av intressegrupper och lobbyister som gärna hjälper till med både debattartiklar och motioner.

I extremfallet driver ledamoten en helt egen agenda influerad av egenintresse och allmän trotsighet. Det senaste exemplet är före detta moderaten och läkaren Göran Thingwall som i våras lyckades koppla ihop kärnkraftsfrågan med privattandläkarnas villkor och orsakade rabalder genom att hota rösta mot sin egen åsikt i kärnkraftsfrågan.

Nog om avskräckande exempel. Vilka egenskaper är önskvärda hos en bra riksdagsledamot? Ett första kriterium är att personen är kompetent, har hög arbetsförmåga och lägger tid och energi på att arbeta och läsa in sig. På lång sikt vinner vi alla på att ha beslutsfattare som kan sin sak, oavsett partifärg.

För det andra bör personen vara beredd att kompromissa och ha en förmåga att se saker ur motståndarnas synvinkel. Det kanske låter tråkigt, men utredandet, förhandlandet och kompromissandet är en av Sveriges absoluta styrkor. Motsatsen - politiker som sätter sig på tvären och hoppar av så fort de inte får som man vill - leder till att samhället fastnar i föråldrade system. Grekland är just nu ett avskräckande exempel på vad denna politiska kultur kan leda till.

Slutligen ska en bra riksdagsledamot klara av att ta strid med sitt eget parti utan att därmed isolera sig fullständigt och därmed förlora inflytande. Det är en svår avvägning, men vissa klarar den enastående bra. Dit hör Annie Johansson, C, och Birgitta Ohlsson, FP.

Vissa menar att kryssandet inte spelar någon roll. Men tillräckligt många kryss gör att en kandidat kan bli vald trots en placering långt ned på valsedeln. Dessutom räknas och sammanställs kryssen inom alla partier, där de utgör en viktig signal. 50 kryss mer än väntat kan vara fullt tillräckligt för att en duktig kandidat ska välja att stanna kvar i politiken och satsa ännu hårdare nästa val.

Själv har jag inte bestämt mig än. Men i höstens val söker jag i första hand efter en människa jag har förtroende för, inte ett parti.

Andreas Bergh, välfärdsforskare och debattör knuten till Lunds universitet, Ratio och och Institutet för Näringslivsforskning